

Вікторія ОНІЩУК

1 курсу ОС «Магістр»

спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник: **Олег КУЧЕР**,

канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту,

публічного управління та адміністрування

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,

м. Кам'янець-Подільський

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

На сучасному етапі розвитку економічних систем майже в усіх розвинених країнах створюються стратегічні дослідницькі центри, що займаються вивченням глобального майбутнього, намагаються передбачити та, по-можливості, попереджати наслідки нестабільності, розробляють фінансові стратегії на довгострокову перспективу. Країни-глобалізатори в останні десятиріччя особливо наполегливо працюють над створенням та впровадженням механізму захисту своїх економік в умовах глобальної конкуренції та глобалізму взагалі через орієнтування своїх фінансових стратегій на захист внутрішнього ринку, його розширення та інтеграцію в рамках Заходу. У трьох найважливіших економіках світу (США, Японії та ЄС) сьогодні на експорт іде лише 12% ВВП. У той же самий час споживають вони близько 82% валютних резервів світу [1].

Незважаючи на складну економіко-політичну ситуацію, промисловість залишається вагомим частиним економіки України. Загалом промисловість України включає майже 40 тис. підприємств різних форм власності і забезпечує зайнятість у суміжних сферах, передусім це транспорт і торгівля. За даними експертів ЄС, одне робоче місце в переробній промисловості спонукає до створення до 2 робочих місць в інших секторах. Крім того, на промисловість припадає понад 70% товарного експорту а міжнародна торгівля промисловими товарами відіграє значну роль в економіці України. Отже, промисловість є рушієм прискорення економічного розвитку та якісних змін у структурі

економіки, підвищення соціальних стандартів, та обумовлює економічну безпеку країни. Кризові тенденції у промисловості України розвивалися задовго до початка пандемії COVID-19. Впродовж 2019-2020 років низхідні тренди було зафіксовано в експорторієнтованих виробництвах металургії (-13,6 %) та машинобудування (-22,1 %). Вже тоді криза у промисловості України набула ознак системності. Визначальним чинником поглиблення кризових тенденцій стало скорочення внутрішнього та зовнішнього попиту на продукцію та загострення логістичних проблем, падіння світових цін на металопродукцію, зниження попиту та обмеження експорту української металопродукції з боку країн ЄС та США. За прогнозами експертів Групи Світового Банку карантинні заходи в Україні призведуть до зниження ВВП на рівні -3,5 – -7,7 % а сукупні втрати Державного та місцевого бюджетів можуть сягнути 150-200 млрд грн. Криза, викликана COVID19, спричинить істотний вплив на доходи та споживання в Україні. У 2021 році в Україні очікується відновлення економічного зростання і його прискорення в наступні роки за рахунок високого світового попиту на продукцію АПК, зниження цін на імпортовані енергетичні товари та продовження структурних реформ у співпраці з міжнародними партнерами [2].

Екологічний туризм – це пізнавальна і відповідальна подорож у природні зони, яка спрямована на зберігання екосистем при повазі до інтересів місцевого населення. Враховуючи високий рівень забруднення довкілля в Україні, питання про вибір екологічно чистого місця відпочинку стає все більш актуальним. Варто зазначити, що більшість туристичних об'єктів в Україні є природного походження, що й є важливою передумовою для розвитку екологічного туризму. В межах концепції сталого розвитку екологоорієнтоване природокористування на природно-заповідних територіях України, потребує зосередження відповідних зусиль й тому заслуговує на детальніше вивчення [1].

Існує два основні напрямки екологічного туризму. Відповідно до першого з них, головним об'єктом екотуризму є малозмінені природні території. Цей

напрямок виник у США у середині 80-х років ХХ ст. в рамках організації туристських мандрівок у найбільш віддалені і неосвоєні регіони світу. Паралельно об'єктами екотуризму у США стали також місцеві національні природні парки. Другий напрям розвитку екотуризму, який набув поширення насамперед в Європі, і в Україні зокрема, спрямований на відвідування, поряд із малозміненими людською діяльністю природними територіями, і об'єктів традиційної місцевої культури. У зв'язку із зосередженням уваги на організації відпочинку насамперед у сільській місцевості, цей напрям екологічного туризму у нас часто називають сільським або агротуризмом. Саме другий напрям розвитку екотуризму є, на нашу думку, найбільш перспективним, з огляду на стрімке скорочення кількості малозмінених природних ландшафтів, у тому числі і в Україні [2].

Інтеграція з ЄС поки що, на жаль, тільки посилює сировинну компоненту вітчизняного експорту через особливості попиту на українські товари в Європі: сьогодні близько 3/4 вартості товарного експорту до Євросоюзу складає різноманітна сировина та напівфабрикати. А структура імпорту, навпаки, характеризується високою залежністю від високотехнологічних товарів, з високою доданою вартістю. Ця тенденція значною мірою пов'язана із скорочення внутрішнього виробництва товарів та недостатню конкурентоспроможність продукції, що виробляється в країні. Крім того, висока ресурс- та енергоємність промисловості, що спостерігається, та яку спричинено низьким технологічним рівнем промисловості, критичним станом основних засобів та недостатньою інноваційною активністю, є суттєвим додатковим викликом економічній безпеці України [3].

Що ж до національної економічної системи, то для неї найвагомішими причинами виникнення загальної нестабільності є політична невизначеність; низький рівень екологічної культури населення; відсутність дієвої законодавчої бази охорони природного середовища; значні втрати від неповернення кредитів для української банківської системи; низька конкурентоспроможність вітчизняних суб'єктів господарювання на міжнародних ринках; високий рівень

цінових коливань; недооцінка людського капіталу; значна монополізація та надзарегульованість ринку; залежність від іноземних валют та стану провідних світових фінансових установ; значна заборгованість, що ускладнюються зобов'язаннями у іноземних валютах [4].

Розвиток національної економіки в умовах посилення глобальної економічної нестабільності, екологічних флуктуацій та кліматичних змін є важливою проблемою сучасної науки. Для її вирішення необхідно підвищувати конкурентоспроможність національної економіки та державного менеджменту, ефективно проводити реформи спрямовані на демонополізацію економіки. Державне керівництво має переорієнтуватися на управління національною економікою з жорсткого на адаптивне, з обмежуючого на стимулююче. При розробці національних стратегій важливо мати націленість на створення ефективних інститутів. Головними ж секторами у формуванні екологічно збалансованої національної економіки та забезпеченні економічної і продовольчої безпеки країни.

Список використаних джерел

1. Білорус О. Г. Глобальна інтеграція і тенденції кризової еволюції світу. Економічний часопис–XXI. 2010. № 7/8. С. 3–9.
2. Bazyliuk, Ya.B. (2020), Orhanizatsijni mekhanizmy znyzhennia zahroz ekonomichnij bezpetsi u зв'язku iz zaprovadzhenniam zakhodiv schodo zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy zakhvoriuvan' na covid-19 [Organizational mechanisms for reducing threats to economic security in connection with the introduction of measures to prevent the spread of covid-19 diseases in Ukraine], Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen', Kyiv, Ukraine.
3. Аналітична частина Проекту Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року.
4. Геєць В. М. Цінова конкурентоспроможність чи цінова стабільність: дуалізм політики економічного зростання. *Економіка і прогнозування*. 2005. № 4. С. 9–31.